

§ 239
Dnr KS/2024:730

Svar på remiss - Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn

Beslut

Kommunstyrelsens beslutar

att anta remissvaret och skicka det till finansdepartementet.

Sammanfattning av ärendet

En parlamentarisk utredning har sett över samtliga delar av utjämningsystemet för kommuner och regioner, inklusive LSS-utjämnningen för kommuner.

Betänkandet innehåller förslag på förändringar i inkomstutjämnningen, kostnadsutjämnningen, LSS-utjämnningen samt strukturbidraget. Det innehåller också förslag på riktlinjer för riktade statsbidrag samt ett resonemang kring tillväxt kopplat till inkomstutjämnning. Kopplat till förändringarna finns förslag på hur införandet ska ske.

Sammantaget innebär förslaget positiva ekonomiska effekter för Tierps kommun. Tierps kommun tillstyrker förslaget i ett kort och koncist yttrande.

Bakgrund

Regeringen lagt ut remissinbjudan där alla kommuner och regioner har möjlighet att svara på remiss avseende betänkandet SOU 2024:50 "Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn". Remissvar ska lämnas in till finansdepartementet senast den 8 november 2024.

En parlamentarisk utredning har sett över samtliga delar av utjämningsystemet för kommuner och regioner, inklusive LSS-utjämnningen för kommuner. Utredningen har även övervägt om det finns riktade statsbidrag som kan inordnas i det generella statsbidraget. Den 2 juli överlämnade utjämningskommittén sitt betänkande. Betänkandet innehåller förslag på förändringar i inkomstutjämnningen, kostnadsutjämnningen, LSS-utjämnningen samt strukturbidraget. Det innehåller också förslag på riktlinjer för riktade statsbidrag samt ett resonemang kring tillväxt kopplat till inkomstutjämnning. Kopplat till förändringarna finns förslag på hur införandet ska ske. Föreslagna

Ordförande sign

Justerare sign

Sekreterare sign

ändringar i systemet för kommunalekonomisk utjämning föreslås träda i kraft den 1 januari 2026.

Några av de viktigaste förändringarna:

- Mer kompensation för gleshet och småskalighet
- Personalkostnadsindexet tas bort ur LSS-utjämningen
- Sjuttion riktade bidrag på tillsammans tio miljarder avvecklas och förs över till potten generella statsbidrag
- Uppdatering av de data som utgör underlag för utjämningen

Utjämningssystemet

Utjämningssystemet är statens system för kommunalekonomisk utjämning. Det har som huvudsyfte att skapa likvärdiga ekonomiska förutsättningar för alla kommuner att kunna tillhandahålla sina invånare service oberoende av skattekraft och trots stora olikheter i demografiska, geografiska och socioekonomiska förutsättningar. I systemet utjämnas skillnader i skattekraft mellan kommunerna samt strukturellt betingade kostnads-skillnader rörande i första hand obligatoriska verksamheter.

Effekter för Tierps kommun

I bilagor till betänkandet redovisas detaljerade beräkningar för respektive kommun och region avseende de olika delarna i utjämningssystemet. Ett genomförande av det aktuella förslaget i sin helhet skulle, jämfört med nuvarande system (2024 års nivå), sammanfattningsvis få följande ekonomiska effekter för Tierps kommun:

Utjämningssystem	Inklusive införanderegler	Exklusive införanderegler
Inkomstutjämning	+13,3	+13,3
Kostnadsutjämning	+35,5	+35,5
Regleringspost	-28,7	-13,6
LSS-utjämning	-5,0	-14,0
Summa	+15,1 mnkr	+21,2 mnkr

Förslaget omfattar införanderegler under fyra år, varför full effekt av förändringarna uppnås år 5. Regleringsposten används delvis för att stegvis finansiera införandebidrag till de kommuner som är "förlorare" i förslaget.

Summa förändringar i finansdepartementets förslag blir för Tierps kommun på årsbasis 15,1 mnkr i ökade intäkter år 1 (2026) och efter en stegvis upptrappning 21,2 mnkr år 5 (2030).

Beräkningarna utgår ifrån 2024 års nivå i utjämningssystemet varför siffrorna ska ses som en grov uppskattning av slutlig effekt.

Ordförande sign

Justerare sign

Sekreterare sign

Om förslaget går igenom kommer verksamhetens standardkostnader i utjämningsystemet att höjas. Detta kommer i så fall med vår tillämpade budgetmodell (prislappsmodellen) att i princip innebära höjda ramar för verksamheten med motsvarande ovan beskrivna effekter.

Beslutsmotivering

Förvaltningen förordar att Tierps kommun ställer sig bakom och tillstyrker finansdepartementets förslag i ett kort och koncist yttrande.

Det är överlag positivt att uppdatering sker och positivt med en bred översyn av utjämningsystemet där alla delar ses över samtidigt. Ett komplext utjämningsystem behöver kontinuerligt ses över och uppdateras utifrån förändrade förutsättningar för att inte urholkas och på så vis förlora legitimitet.

Kommitténs förslag innebär omfattande omfördelningseffekter och att utjämnningen mellan kommuner och regioner ökar vilket är positivt. Modellen synes bli mer rättvis eftersom utjämningsystemet får högre träffsäkerhet med större fokus på gles bebyggelsestruktur, socioekonomi och småskalighet (liten folkmängd). När det gäller LSS-utjämnningen är det viktigt att regeringen följer upp och analyserar förändringarna så att de bidrar till likvärdighet och effektiv användning till gagn för brukarna.

Barnrättskonsekvenser

Då detta är en remiss görs ingen bedömning av barnrättskonsekvenser.

Mål och uppdrag

Remissförslaget påverkar Tierps kommuns ekonomiska förutsättningar positivt och kommer därmed att öka förutsättningarna att uppnå de målen för god ekonomisk hushållning.

Beslutsunderlag

- Beslut kommunstyrelsens arbetsutskott § 79/2024
- Handläggarens tjänsteutlåtande
- Svar på remiss Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn
- Remiss - Nätt och jämnt – Likvärdighet och effektivitet i kommunsektorn (SOU 2024:50)

Beslutet skickas till

- Finansdepartementet